

BUITENLAND

HET CONGRES TE PHILADELPHIA

Wij ontvingen van Dr. Konrad Cohn een mededeeling over een door de Duitschers georganiseerde Studiereis naar Amerika, waaraan ook anderen kunnen deelnemen.

De reis geschiedt niet de Hamburg-Amerika lijn; vertrek 6 Augustus, terugkomst 21 September, prijs 2900 Mark.

Voor hen die ook nog Montreal willen bezoeken is de gelegenheid geopend en zijn de kosten in 't geheel 3115 Mark. Men is dan in Amerika van 16 Augustus tot 9 September.

Zij, die hierover nadere inlichtingen wenschen, moeten zich wenden tot Dr. K. Cohn, *Berlin* W. 62, Kurfürstenstrasse 101.

Tevens ontvingen wij een ingezonden stuk van Collega Clous, dat wij hieronder laten volgen.

Dat dit plan goedkooper is willen wij gaarne gelooven, de eene reis geschiedt met de eerste klasse, de andere met de derde.

Zij, die de overtocht in een derde klasse willen maken en zich dan in New-York aansluiten bij de overigen, betalen zeker niet meer, zoodat het nut van deze reisgelegenheid ons ontgaat.

Intusschen, wellicht zijn er, die er anders over denken, vandaar dat wij tegen plaatsing van dit bericht niet het minste bezwaar hebben.

Met het oog op deze mededeelingen, wordt de termijn voor aanvrage verlengd tot uiterlijk 1 April.

Uitdrukkelijk wordt echter nog eens onder de aandacht gebracht, dat hoe men ook wenscht te reizen, de aanvrage voor het Congreslidmaatschap moet geschieden aan ondergeteekende.

CH. F. L. NORD.

DE AMERIKAANSCH E TOER. ANDERE, GOEDKOOPERE MOGELIJKHEID.

Tegelijk met het lezen van de reisplannen naar het Congres te Philadelphia, kreeg ik in het Orgaan der Nederlandsche Reisvereeniging (N. R. V.) een plan onder oogen voor „a trip to America”. Daar de reis der N. R. V. ± f 500.— goedkoopert dan de Tandartsenreis door de American Express C°. (A. E. C.) georganiseerd, lijkt het me de moeite waard op deze gelegenheid te wijzen, te meer daar deze beide reizen in ongeveer denzelfden tijd gedaan worden.

Hieronder laat ik het Programma der N. R. V. reis volgen, waaruit blijkt dat de duur even lang is n.l. 35 dagen uit en thuis.

No. 1. REIS NAAR AMERIKA.

Per Oceaan-stoomboot: toeristen-derde klasse. Begin en eindpunt Rotterdam. Maximum reissom f 1100, voor hen, die zich na 15 Februari aangeven, zal dit bedrag wellicht iets hooger moeten gesteld worden. Tegelijk met de reissom moet een bedrag van f 20.— worden gestort ter voldoening van het door de Amerikaansche Regeering geheven „Hoofdgeld”. Dit wordt echter op de terugreis door bemiddeling van den leider terugbetaald. Bij de aangifte moet een inschrijvingsbedrag van f 50.— worden gestort; zonder die storting is de aangifte ongeldig. Dit inschrijvingsgeld is in de reissom begrepen, en kan bij volstorting worden afgetrokken. Indien de deelnemer zich terugtrekt, wordt door het Dagelijksch Bestuur beslist of het inschrijvingsgeld of een deel daarvan kan worden teruggegeven. Aangifte bij het Centraal Bureau.

Commissie voor de leiding wordt nader bekend gemaakt.

De Amerikaansche Regeering is zeer gestreng in de toelating harer bepalingen omtrent de toelating van reizigers bij de landing te New-York. Het Bestuur der N. R. V. en de leider der reisgroep zullen alles doen om den last hiervan zooveel mogelijk te verminderen, en zij zijn bereid om elken deelnemer in deze van advies te dienen. Zij kunnen echter in deze zaak geenerlei risico op zich nemen. Alle kosten, die uit de hier bedoelde bepalingen voortvloeien, zijn voor rekening der deelnemers. Medegedeeld zij hier, dat de kosten van het Nederlandsche paspoort f 6.50, die van het Amerikaansche visum f 25 bedragen.

Voorloopig programma. — (Nadere detaillering en eventuele wijzigingen zullen later worden medegedeeld).

Donderdag 29 Juli, 's avonds. Aanvang der reis; naar Londen.

Vrijdag 30 Juli. Verblijf te Londen, Autorit door de stad.

Zaterdag 31 Juli. 's Morgens vroeg met den trein naar Southampton. Aan boord van de groote snelstoomboot Berengaria.

31 Juli en 5 Aug. Oceaanreis.

Vrijdag 6 Aug. Landing te New-York; installatie in het hotel.

Zaterdag 7 Aug. Autoritten door de bovenstad; de benedenstad, de Chineesche stad.

Zondag 8 Aug. 's Morgens vrij voor kerkbezoek; of wandeling door de parken. 's Middags wandeling naar Mount Vernon, Washington's woonplaats.

Maandag 16 Aug. Autotocht door de stad en haar omgeving; bezichtiging van openbare gebouwen.

Dinsdag 17 Aug. Treinreis naar Buffalo en Niagara.

Woensdag 18 Aug. Bezichtiging der watervallen, zoowel van het gebied der Vereenigde Staten als van den Canadeeschen kant. Voor het bezoek op Canadeesch gebied is geen visum noodig; wel moet elk reiziger zijn paspoort bij zich hebben.

Donderdag 19 Aug. Verdere bezichtiging van Niagara; o.a. boottocht tot dicht onder de watervallen.

Vrijdag 20 Aug. Bezichtiging van Buffalo en het Erie-meer; Nachttrein naar Albany.

Zaterdag 21 Aug. Bezichtiging van Albany. Uitstapje in de omgeving.

Zondag 22 Aug. Spoorreis naar Boston.

Maandag 23 Aug. Bezichtiging van Boston. Autorit door de stad.

Dinsdag 24 Aug. Tocht naar Plymouth, de landingsplaats der Pilgrim Fathers, Nachttrein naar New-York.

Woensdag 25 Aug. Inschepping aan boord van de groote snelstoomboot Aquitania.

26 en 30 Aug. Oceaanreis.

Dinsdag 31 Aug. Landing te Southampton. Reis naar Londen.

Woensdag 1 Sept. Aankomst in Nederland.

't Komt mij voor dat de N. R. V. reis veel minder vermoeiend zal zijn dan die door de A. E. C. georganiseerd, waarin alle punten met de bekende Amerikaansche snelheid worden afgewerkt. Op de N. R. V. reis wordt natuurlijk geen speciaal bezoek gebracht aan de Rochester en Forsythe Dental Dispensarys evenmin als aan de Fordfabrieken. De manier waarop de A. E. C. ons deze inrichtingen zal laten zien, d.w.z. de weinige tijd hieraan besteed, doet mij vermoeden dat wij daar niet veel aan zouden missen.

Zoals uit 't N. R. V. programma valt op te maken is de N. R. V. op 20 Augustus in Buffalo. De tandartsen, die met deze reis mee zouden gaan, zouden zich daar van 't gezelschap afscheiden en naar Philadelphia reizen waar zij van 23—27 Aug. het Congres bijwonen. Na afloop hiervan reizen zij dan direct naar Holland terug.

Uit het hieronder volgende staatje volgt dat de reis tot en met Buffalo en retourkaart-boot *f* 941.— kost. Het verblijf te Philadelphia zou voor eigen rekening komen; echter: „several dinners will be tendered the delegates by local Dental Organisations”, zoodat de kosten niet heel groot zullen zijn ($\pm$ 60). Op deze manier zou de reis dus op $\pm$ *f* 1000.— komen.

Naar mij uit gevoerde correspondentie gebleken is, zullen vermoedelijk enkele leden der N. R. V. de „Reis Amerika 1926” gedeeltelijk willen medemaken, teneinde hetzij te New-York of in een andere plaats de reisgroep te verlaten, een bezoek te brengen aan bloedverwanten in de Vereenigde Staten, en dan al of niet in het gezelschap der groep terug te keeren.

In verband hiermede heeft het Dagelijksch Bestuur goedgevonden, dat voor dit bijzondere geval de navolgende indeeling wordt gemaakt.

1. Heenreis met reisgroep tot New-York:

Reissom *f* 488. Verstreckt worden: Alle kosten der heenreis als voor de reisgroep, dus met inbegrip van fooien aan boord, toeslag op de lijn Hoek-van-Holland—Harwich, bezoek aan Londen, toeristentoeslag op de Oceaanreis, leiding op reis, verzekering gedurende de reis onder leiding, en tenslotte een biljet geldig voor de terugreis 3e klasse New-York—Rotterdam, waarbij echter de reiziger op eigen hand terugreist.

2. Als 1, maar de terugreis geschiedt ook onder leiding van New-York tot Hoek van Holland, de leider zorgt dan voor alle kosten bij de terugreis op gelijke wijze als voor de andere leden der reisgroep.

Reissom *f* 516.

3. Als onder 1, maar de reiziger maakt ook nog het verblijf der groep in New-York geheel mede.

Reissom *f* 606.

4. Als onder 1, maar de reiziger maakt de reis in Amerika mede tot en met het verblijf te Washington. Reissom *f* 822.

5. Als onder 1, maar de reiziger maakt de reis in Amerika mede tot en met het verblijf te Buffalo-Niagara.

Reissom *f* 941.

In de bovenstaande reissommen is *niet* begrepen het bedrag van het door de Amerikaansche Regeering geheven „hoofdgeld” ten bedrage van *f* 20; dit bedrag moet tegelijk met de reissom bij het Centraalbureau gestort worden. Keert de reiziger binnen 60 dagen terug, dan wordt hem dit bedrag door de Amerikaansche belastingautoriteiten teruggegeven; blijft hij langer dan 60 dagen in de Vereenigde Staten, dan moet dit bedrag als een soort van belasting beschouwd worden, die men betaald heeft.

Tegelijk met de aangifte moet bij het Centraalbureau een bedrag van *f* 50 gestort worden; dit bedrag is in de reissom

begrepen en kan later, bij de volstorting afgehouden worden.
Op dit oogenblik is het doorgaan van de reis reeds volkomen verzekerd. Het minimum aantal deelnemers is er.

J. J. HALLO.

Verder moet ik nog opmerken, dat de A. E. C. geen fooien enz. berekend heeft, zoodat dit extra berekend wordt; ook neemt de A. E. C. geen verantwoording op zich, noch verzekert zij bagage, terwijl ook de reizigers zelf niet verzekerd zijn.

Bij de N. R. V. daarentegen is de bagage automatisch door deelname verzekerd voor f 300, terwijl de reizigers zelf verzekerd zijn tegen ongevallen (10.000 bij overlijden en algeheele invaliditeit, bij tijdel. ongeschikth. f 30 per week).

Bij de N. R. V. reissom zijn ook fooien e.d. inbegrepen, zoodat de reiziger „alleen voorzien van een weinig zakgeld, de reis kan doen zonder in ongelegenheid te raken”.

Conclusie:

Prijs door A. E. C.
£ 111.— = f 1387.—.

Prijs N. R. V.
 f 1000.—.

waarbij fooien, bagageverzekering waarbij geen extra's voor fooien
eigen verzekering enz. wordt $\pm$ of verzekeringen komen.
 f 1500.—.

De bootreis van de N. R. V. wordt met de z.g. Toeristen 3e klasse gedaan. Hieronder laat ik hierover eenige mededeelingen volgen van den leider van den N. R. V. reis Dr. J. J. Hallo, Anth. Duyckstraat 91, den Haag, die wel alle gewenschte inlichtingen wil verschaffen.

ONZE REIS NAAR AMERIKA.

De derde klasse.

Een groot succes valt te boeken met betrekking tot de toelating onzer reisgroepen in de Vereenigde Staten. Zooals men weet zal de reisgroep 1926 gebruik maken van de derde klasse van de Oceaanreis. Sommigen zullen hiertegen bezwaar gevoeld hebben op grond hiervan, dat de derde klas reizigers door de immigratie-autoriteiten te New-York op andere wijze behandeld werden dan de reizigers der tweede en eerste klasse. Nadat de boot aan de pier te New-York was aangekomen, werden alle derde-klasse-reizigers tot nader onderzoek naar Ellis Island vervoerd, terwijl de reizigers der tweede en eerste klasse aan boord werden onderzocht; alleen de twijfelachtige gevallen werden dan naar Ellis Island verwezen ter verdere behandeling. Namens de Nederlandsche Reisvereeniging zijn pogingen aangewend om dit verschil in behandeling opgeheven te krijgen,

met het gelukkige resultaat dat wij van de betrokken Amerikaansche autoriteiten bericht ontvangen hebben, dat voortaan alle bona-fide toeristen aan boord voor de immigratie autoriteiten zullen verschijnen, en dat de behandeling der derde-klasse-toeristen voortaan volkomen dezelfde zal zijn als die van de toeristen der tweede klasse.

Wij beschouwen dit als een zeer bevredigende uitkomst. Velen onder ons hebben ons van eene kennismaking met de groote republiek aan de overzijde van den Oceaan laten afschrikken door het denkbeeld dat men bepaald „rijk” moet zijn om aan zoo'n reis te kunnen denken; wij willen door het ondernemen van betrekkelijk goedkoope reizen naar Amerika met de daad aantonen dat geen al te groote sommen daarvoor noodig zijn; en wij verwachten van het gebruik der derde klasse een belangrijke ontwikkeling van het toeristenverkeer van uit Europa naar Amerika. In omgekeerde richting is dat verkeer reeds vrij groot; door Amerikanen — niet alleen studenten maar ook anderen — wordt reeds veel gebruik gemaakt van de toeristenafdeelingen der derde klasse.

Sommigen hebben bezwaar tegen de derde klasse, omdat zij veel verschrikkelijks gehoord hebben aangaande de huisvesting der reizigers aan boord. Er is mij zelfs gevraagd of de reisgroep met nog andere reizigers in een groote slaapzaal zou moeten deelen! Nu — op dat punt kan men gerust zijn. De derde klasse-hutten, waarin onze reisgroep op de Oceaanreis zal worden gehuisvest, zijn beter dan heel wat eerste-klasse-hutten die wij gezien hebben op de booten der diensten tusschen Nederland en Engeland. De hutten zijn voor het meerendeel vierpersoonshutten; maar de maatschappijen zijn er zich zoo zeer van bewust, dat zij om het toeristenverkeer aan te moedigen, het den toeristen zoo aangenaam mogelijk moeten maken, dat zij bijna altijd een vier-persoonshut voor twee of drie toeristen aanwijzen; daardoor heeft men wat meer ruimte van beweging in zijn tijdelijk tehuis. Dit woord „tehuis” wordt hier niet zonder opzet gebruikt; het is ons door ervaring gebleken, dat het personeel ervan doordrongen is, dat de reiziger gedurende de dagen van zijn verblijf aan boord, daar zijn „tehuis” moet vinden en men richt het zooveel mogelijk zóó in, dat hij er zich werkelijk „tehuis” gevoelt.

Om met deze reis mee te kunnen gaan moet men lid der N. R. V. zijn. Opgaven hiervoor aan het Centraal Bureau der N. R. V. Anna Paulownastraat 48, den Haag.

Ik heb gemeend op deze goedkoopere gelegenheid te moeten wijzen, daar het hierdoor mogelijk is, dat een grooter aantal collega's aan het Congres kan deelnemen en tevens een reisje in de Nieuwe Wereld kan maken.

PH. CLOUS.

**TENTOONSTELLING VERBONDEN AAN HET
7e INTERN. TANDHEELKUNDIG CONGRES 1926
TE PHILADELPHIA**

Oproep aan de collegae.

* De Secretaris van de Sectie Mondhygiëne, Preventieve tandheelkunde en Volksgezondheid van het VIIe Internationale Tandheelkundig Congres, doet ons weten dat een Tentoonstelling over Mondhygiëne gedurende het congres zal plaats hebben, met het verzoek alles te verzamelen wat in ons land op dit gebied kan bijdragen in het kader van genoemde tentoonstelling, en deze bijdragen ten spoedigste hem te willen zenden.

Wij zijn zoo vrij U door deze te verzoeken ons mede te deelen of Gij in het bezit zijt van hetzij voorwerpen, praeparaten, Propaganda materiaal en dergl. geschikt om voor Nederland een collectie ter inzending samen te stellen, 't zij een volledige collectie welke Gij in bruikleen wilt afstaan, opdat ook Nederland een, zij het ook bescheiden, aandeel kan nemen in deze tentoonstelling.

Gaarne worden inzendingen, voorzien van titel en bijzondere aanwijzingen ingewacht bij J. S. BRUSKE, Stadhouderskade 121, Amsterdam.

UIT FRANKRIJK

In de „Revue d'Hygiène Dentaire de France" vonden wij het volgende ministerieele rondschriften, dat wij — vrij vertaald — hieronder afdrukken als een bewijs hoe zeer ons land, om dat schrijven te citeeren nog steeds is „bien en retard dans cet ordre d'idées"!

De Minister van de Hygiëne aan de heeren Prefecten.

Reeds verschillende malen, maar voornamelijk door mijn circulaire van 11 Juli '24, deelde ik U mede hoe belangrijk het verstrekken is van tandheelkundige hulp in ziekenhuizen, sanatoria en centra tegen kanker.

Sedert een aantal jaren heeft men uit vele mededeelingen op congressen en vereenigingen, of instellingen die zich interesseeren voor de volksgezondheid in het meerendeel der Europeesche landen en Amerika, de gevaren aangetoond die kunnen ontstaan door aandoeningen der tanden; niet alleen in de mondholte, maar ook voor het geheele organisme.

Men heeft eveneens gewezen op den invloed van infectie ziekten, in het bijzonder de tuberculose. Thans zijn 95 % van de schoolkinderen aangetast door tandbederf. In het buitenland is voor dit doel een flinke propaganda gemaakt, en in verschillende landen is op initiatief van gemeentebesturen een aantal klinieken opgericht, waar arme schoolkinderen en onvermogenen, de noodige tandheelkundige verzorging vinden. Frankrijk is hiermede zeer ten achter.

Men heeft er alleen instellingen, opgericht door tandartsen of door tandheelkundige vereenigingen in Parijs en eenige andere steden, maar het aantal klinieken is lang niet voldoende.

Het algemeen belang eischt, dat aan dezen stand van zaken een einde komt, en de Minister van Hygiëne zal zich daarin niet onbetuigd laten. Het Parlement is bezig een wet te behandelen, om de min vermogenen, bij de medische hulp, tevens de tandheelkundige verzorging te verschaffen, ook op de volksscholen.

Alvorens echter deze voorstellen in onze Wetgeving de plaats hebben ontvangen die ze verdienen, is het wenschelijk de aandacht der burgemeesters te vestigen op de noodzakelijkheid om de onvermogenen en arme kinderen de hulp te doen deelachtig worden waaraan zij behoefte hebben.

Een zeker aantal gemeenteraden, met name het 8e en 15e arr. van Parijs, van Staatsburg, Colmar, Saint-Etienne, Montluçon, Dyon, Chaumont etc. hebben in deze reeds een loffelijk initiatief genomen dat hunne collega's tot voorbeeld kan strekken.

Wij wenschen er dienovereenkomstig op aan te dringen, dat op kosten van de gemeente, tandheelkundige hulp in alle hospitalen, ziekeninrichtingen en klinieken worde ingevoerd. In plaatsen, waar wel zulke inrichtingen zijn, maar geen tandartsen, kan men de hulp inroepen van specialisten van de dichtstbijzijnde stad, of van de tandheelkundige organisaties. In steden als Parijs en Lyon verschaffen de tandheelkundige onderwijsinrichtingen gratis hulp. In gemeenten, waar geen hospitalen, geen barakken en geen klinieken zijn, maar alleen ziekenfondshulp is, kan men de tandheelkundige verzorging op de zelfde manier verschaffen in een daarvoor ingericht lokaal, zooals dit reeds door de burgemeesters van eenige gemeenten is geschied op kosten van de schoolkas. Propagandalezingen zouden deze organisatie kunnen completeeren. De verbindingen zijn tegenwoordig gemakkelijk en vlug genoeg en vormen dus geen bezwaar meer. Gedurende den oorlog toen er grootere en ernstiger moeilij-

heden waren, door het aanwezige gevaar, werd het vraagstuk van de hulp in de loopgraven opgelost, door tandheelkundige auto's die tot in de voorste linie kwamen.

Het lijkt overbodig nog eens te wijzen op het belang van de hier gegeven aanwijzingen, zij zullen te minder aan Uwe aandacht ontsnappen, waar de volksgezondheid en derhalve het belang van het geheele volk op spel staat.

Ook doe ik een beroep op Uwe activiteit en medewerking om mijn plannen te verwezenlijken, waar ik persoonlijk grooten prijs op stel.

Ik verzoek U, zooals ik reeds een vorige keer gedaan heb, mij in een kort verslag op de hoogte te houden, van wat er in deze richting in uw departement is geschied, en de resultaten die U bereikt heeft; welk rapport ik vóór 15 Juli tegemoet zie.

De Minister,
JUSTIN GODART.

Parijs, 6 Maart 1925.

ROTTERDAMSCHЕ TANDHEELKUNDIGE VEREENIGING

263ste VERGADERING

der

ROTTERDAMSCHЕ TANDHEELKUNDIGE VEREENIGING,

gehouden op Dinsdag, 2 Februari 1926.

Openingswoord uitgebracht door den waarnemenden Voorzitter, J. J. Backer Dirks.

Geachte Dames en Heeren,

Door het droevig heengaan van onzen hooggeschatten Voorzitter, Leopold Frank, is het Bestuur gedwongen geworden om tijdelijk in de vacature, ontstaan door zijn overlijden, te voorzien en heeft volgens art. 7 Huish. Regl. mij aangewezen, deze functie tijdelijk te vervullen.

Aan mij zal dus hedenavond de droeve taak zijn opgedragen om hem te gedenken, die vóór omstreeks 25 jaren behoorde tot de 10 Rotterdamsche collega's, die op 22 Juli 1901 besloten tot oprichting van de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging. Maar ook de man, die ná de oprichting getoond heeft voor deze vereeniging zijn beste krachten te willen geven, die gewerkt heeft voor haar bloei en gewaakt heeft voor het insluipen van fouten. Vol weemoed gedenken wij hem, die zóó voor ons een hoeksteen was van het gebouw der R. T. V., dat we ons met angst afvragen of met zijn heengaan ook niet het geheele gebouw zal ineenstorten. Want Leopold Frank was een Voorzitter vol toewijding, die in de laatste acht jaren, dat hij deze functie bekleedde, liefde voor de Vereeniging toonde en voor haar werk steeds tijd beschikbaar had en zijn beste eigenschappen, zijn beste ideeën in haar dienst stelde.

Juist aan zijn kwaliteiten als mensch en als lid dezer Vereeniging wil ik hedenavond denken, zijn groote verdiensten voor onze professie, voor andere Vereenigingen en zijn arbeidzaamheid in zijn groote drukke praktijk zijn reeds op andere plaats, bij ons droevig samen-

komen in het crematorium gememoreerd en zullen ook nog in het Tijdschrift voor Tandheelkunde herdacht worden.

Als mensch achtten we Leopold Frank hoog, was hij een joviaal en beminnelijk man in den omgang, goedhartig en eerlijk in zijn oordeel en tegelijk een voortreffelijk en aangenaam echtgenoot en vader.

In de R. T. V. leerde ik hem in 1915 kennen, toen ik als lid tot de Vereeniging toegelaten werd. En hoe leerden wij jongeren hem daar kennen? Aanvankelijk als een man van gezag, van uitnemend oordeel, van goed bedoelde kritiek. Later, toen we, door meer met elkaar in aanraking te komen, ook nader tot elkaar kwamen, toen kwam er naast de achting, die we voor hem bleven koesteren voor zijn groot verstand, een hechte band van vriendschap.

Toch was hij met alles eenvoudig en wars van alle huldiging. Sterk kwam dat voor den dag met de herdenking van zijn 25-jarig tandarts-jubileum. Bleek het aanvankelijk onmogelijk hem voor een huldiging te vinden, ten slotte zwichtte hij voor onze verzoeken, mits het binnen de Rotterdamsche muren bleef en het geheel het karakter zou dragen van een gemeenschappelijke herdenkingsavond zonder toespraken. Die avond had dan ook een zeer intiem karakter, terwijl alleen collega Coebergh namens het N. T. Genootschap een gouden medaille kwam overhandigen, als dank voor wat Frank voor dit Genootschap gedaan had.

Zijn grootste kracht openbaarde hij gedurende zijn Voorzitterschap, waartoe Frank in 1918 geroepen werd. In deze functie heeft hij jaren lang de Vereeniging in goede banen gevoerd, van zich laten spreken ook buiten onze stad en vooral het onderling verband der Vereeniging hecht gehouden.

In de leiding van vergaderingen was Leopold Frank ongeëvenaard slagvaardig en geestig, vlug denkend, zich snel oriënteerende omtrent de stroomingen en stemmingen onder de aanwezigen en wist hij ook een bestraffend woord uit te deelen, zonder te kwetsen en op een wijze, dat de schuldige zijn goede humeur niet liet varen. Op een wijze, tintelend van humor wist hij vaak ernstige zaken te behandelen en nimmer kwam daarbij de goede behartiging in het gedrang. Want gewerkt moest er worden en de resultaten, die hij zich wenschte, moesten bereikt worden ook!

Iets wil ik U hier openbaar maken, n.l. van zijn laatste gedachten over de R. T. V. neergeschreven. Naar aanleiding eener samenkomst, die ik zou hebben met een paar leden van het Hoofdbestuur der Maat-

schappij, had ik aan Frank gevraagd om aan te geven, wat zijn voornaamste argumenten waren, die het bestaansrecht der R. T. V. als afzonderlijke vereeniging zouden motiveeren.

Ongeveer per omgaande, want snel was hij in zulke aangelegenheden, ontving ik dezen brief, die ik U niet onthouden wil en die voor zichzelf een beeld geeft van zijn helder verstand, van zijn duidelijke uiteenzetting, zijn wakkere strijd lust en vooral spreekt er voor ons uit liefde voor onze Vereeniging. Begrijpt me wel, ik geef den brief precies weer, het is geen artikel voor het Tijdschrift, maar een vlot geschreven krabbel.

„'t Ware te wenschen, dat men zich kon uitdrukken in formules ter vermindering van langdradige redenaties.

Over de zelfstandigheid der R. T. V. zou een lijvige studie zijn te schrijven. Wanneer wij nu in 't kort onze meening dienaangaande aanduiden, dan moet deze poging opgevat worden als de krabbel van een schilder, de ruwe houtskoolschets als aanloop voor 'n schilderij.

Vóór alles wordt de aandacht gevraagd voor de groote bekoring die de R. T. V. op hare leden uitoefent. (Dat beteekent wat). L'esprit du corps, welke van hare oprichting af tot op heden het kenmerk der leden geweest is heerscht nog ongebroken.

Dit verschijnsel vindt zijn verklaring in het bijzondere karakter, dat het werk der R. T. V. steeds gedragen heeft. Actief, voortvarend, ondernemend, gedurfd, ziedaar eenige uitdrukkingen die dat werk der R. T. V. het juist kwalificeeren.

De R. T. V. heeft zelfstandig werk, zelfstandig haar werk verricht. En nu wij spreken over zelfstandigheid zij hier opgemerkt, dat zelfstandigheid en afhankelijkheid niet (per se) twee begrippen zijn, die noodzakelijk ten opzichte van elkander vijandig behoeven te wezen.

Voelt de één uitsluitend voor zelfstandigheid, een ander kan slechts gedijen in en door afhankelijkheid. Soit!

Wat de R. T. V. betreft, zij is par droit de naissance „zelfstandig”. „Een zelfstandigheid”. (s.v.p. niet te verwarren met object.) De eerste plaatselijk zelfstandige Vereeniging. Er was pionierswerk te verrichten. Naar vele kanten. Noemen wij in slordige volgorde: schoolplaat — tentoonstelling — brochures — klinieken met tweeledig doel. 1. Strijd tegen de onbevoegde uitoefening der tandheelkunst. 2. Het verschaffen van goede en goedkope behandeling aan de daarvoor in aanmerking komende bevolking. Propaganda-voordrachten — Film-demonstraties — Historische pogingen tot het systematisch tand-onderzoek op scholen en tot het aanstellen van schooltandartsen. Het bevorderen der plaatselijke collegialiteit. Nog heden ten dage wordt het werk der Ned. Ver. tot bestr. v/h Tandbederf *officieus* door de R. T. V. voorbereid.

Volmondig en gaarne zij 't erkend: niet in alles maar in vele opzichten werkt de R. T. V. aan den spits... en mogen hare experimenten vrijwel beschouwd worden als compas voor wie daarvan gebruik wenschen te maken.

De spontaniteit in de R. T. V. is nog niet gebluscht. Zij hoopt op hare wijze de ziekenfondsonderhandelingen zoodanig te leiden, dat men zal kunnen spreken van een voor alle partijen bevredigende oplossing.

De sporen van het werk der R. T. V. zijn te volgen ver buiten Rotterdam, op schier elk gebied (tandh.). Daarom zou het voor den geheelen stand te betreuren zijn, indien de R. T. V. ten gronde moest gaan aan een ontijdigen dood. Temeer omdat de roeping van Maatschappij en R. T. V. geheel uiteenlopend, geheel verschillend zijn.

De R. T. V. doet uitsluitend praktisch werk. Begaat de daad. Experimenteert. Demonstreert. Als men dit beginsel begrijpt, dan zal men onmiddellijk het nut van een dusdanige Vereeniging erkennen. Eene Vereeniging die plaatselijk werkt maar door hare spontaniteit navolging wekt „in den lande”. Op deze wijze het algemeen belang dienende.

Feitelijk is het hier niet de plaats om de taak der Maatschappij aan te duiden. Doch eenigszins is dat gewenscht tot het opwekken van relief. Daarom een korte definitie.

De Maatschappij is te beschouwen als een regeeringslichaam. Zij neemt nota van de toestanden en wantoestanden, welke zij bestudeert. Zij tracht ordenend en regelend op te treden. Door voorschriften, wettelijke maatregelen enz. tracht zij chaotische verhoudingen te herleiden tot normen. Kortom, van begin tot eind heeft zij het algemeen belang op 't oog, dat ten slotte het individu tandarts ten goede moet komen.

Een precies tegenovergestelde werkwijze als de R. T. V. bezigt. Daarom zou de R. T. V. als afdeling der Maatschappij een monstrositeit zijn.

Als de tijd aanbreekt, dat in de R. T. V. lauwheid, onverschilligheid, luiheid, verslapping, incollegialiteit hun intrede doen, dan zal het oogeblik zijn aangebroken om het leven als zelfstandigheid te eindigen. La mort sans phrase. Dan kan de R. T. V. zonder protest het leven gaan leiden der afdelingen der Maatschappij.

Of het dan beter zal zijn?

Tot welk vruchtdragend werk heeft de Maatschappij haar afdelingen weten te inspireeren?

Laten wij deze beschouwing niet eindigen, alvorens te bekennen, dat het voor ons onaangenaam is het werk der R. T. V. te belichten op deze wijze. Want wij zijn niet blind voor het vele en goede en beste, dat de Maatschappij deed en doet. En wij waardeeren het streven naar nivelleering, dat de Maatschappij wil. Maar wij geven ons om genoemde redenen nog niet gewonnen.”

Wij zijn, ik herhaal het hedenavond, samengekomen om onzen overleden Voorzitter te herdenken. Wij vergaderen in hetzelfde lokaal,

waar we hem voor het laatst in zijn werk voor onze vereeniging hebben mogen zien, waar we hem ook, omringd door den kring zijner medeleden en vrienden hebben zien verscheiden. Ik dank U allen voor de vele opofferende zorgen, waarmede gij getoond hebt, dat we in zijn laatste oogenblikken voor hem verlangden te doen, wat ons mogelijk was. Ik wil hier opzettelijk geen namen noemen, want ik vrees iemand te kort te doen in mijn waardeering, maar enkelen Uwer hebben zich in die laatste uren bijzonder gegeven met de uiterste inspanning hunner krachten. En toch, later kalm overdenkende, vragen we ons af, zou het een weldaad, zou het voor hemzelf vooral een geluk geweest zijn, als hij, dank zij aller inspanning in het leven had mogen terugkeeren? Kalm dit overdenkende, komen we in twijfel, want wat zou zijn lot geweest zijn? En indien niet geheel tot de oude kracht ontwaakt, indien misschien hulp behoevend van lichaam en gebrekkig van geest in zijn familiekring terugkeerende, zou dan de rouw bij vrouw en kind en de ramp voor hemzelf misschien niet oneindig grooter geweest zijn? Nu is in zijn gezin en ook bij ons de laatste herinnering er één van werkzaamheid, van vriendschap en gezelligheidszin, van een helderen geest tevens.

Toch hebben de laatste oogenblikken, die we met onzen vriend, Leopold Frank doormaakten, ons iets geleerd. Wanneer ons aller inspanning gefaald heeft om het lichaam van Léopold Frank te doen herleven, wél is het mogelijk zijn geest vaardig te houden.

Ik verzoek U allen op te staan.

Laten we dan op dit oogenblik, met onze gedachten ten volle bij onzen te vroeg overleden voorzitter, beloven, evenals ik het aan zijn doodsbaar gedaan heb, dat wij zullen blijven werken voor de R. T. V., opdat we de vereeniging in een smetteloozen staat, ook wat onze onderlinge verhouding betreft, doen voortleven als heilige herinnering aan zijn werkkracht.

Ik dank U voor Uw aandacht, ik dank U allen tevens voor Uw belangstelling betoond bij onzen droeven gang naar Westerveld om de crematie bij te wonen, evenals voor het sluiten Uwer praktijken dien dag ten teeken van de rouw, die er bij U alleen heerschte en hen die toen bereid waren, de belangen onzer patiënten te behartigen voor hun goede zorgen.

De herinnering aan onzen besten vriend en Voorzitter Leopold Frank zal in de herinnering van de Leden der Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging steeds levend blijven.

In aansluiting met mijn voorgaande bewering, dat de R. T. V. sinds haar bestaan wel het zwaarste verlies geleden heeft, dat voor haar denkbaar is, kom ik nog met een voorstel tot U. Naar mijn meening zou het van weinig fijn gevoel getuigen, indien er dit jaar aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging een luisterrijke viering verbonden zou zijn. In die dagen van herinnering zou ons toch te veel hinderen, dat de man, van wien wij tevoren zeiden, hem voor deze viering niet te kunnen missen als leider, ook werkelijk niet meer in ons midden zou zijn. Ik stel U dus voor deze viering, waarbij ons voorstond collega's uit alle oorden van het land te ontvangen, niet te laten doorgaan en de Feestcommissie te ontbinden.

In de R. T. V. vergadering heeft het Bestuur zich de noodzakelijk geworden nieuwe verkiezingen samengesteld: J. J. Backer Dirks, Voorzitter; K. Verhoeven, Secretaris; L. A. Henry, Penningmeester; A. Slooten, Penningmeester 2de kliniek en H. E. Ekker, 2e Secretaris.
